

i slutet av band II. Verket är delvis svårt att överblicka, då det är kompakt tryckt utan mellanrubriker, men trycktekniskt tilltalande. Förf. har ibland underlättat läsningen genom varierande rubriker överst på sidorna, men sådana fattas t.ex. i den nämnda kasuistiken. Litteraturangivelserna är i några fall ganska kortfattade. Ibland tycks det som om det ursprungliga tryckåret för en bok i reprint saknas. Allt i allt syns det dock, som sagt, stå utom tvivel, att serien utgiven av professor Bosl som första verk presenterar en betydande forskningsinsats inom ett magistralt ämnesområde.

TORE NYBERG

The Acts of William I, King of Scots 1165–1214, ed. by G. W. S. BARROW with the collaboration of W. W. Scott. *Regesta Regum Scottorum*. Vol. II. Edinburgh University Press, 1971. xvi, 552 s. £ 8.00.

Hvad det betyder for forskningen at have gode kildeudgaver, kan danske middelalderhistorikere, der med *Diplomatarium Danicum* jo ret beset er forkælede, tale med om. Skotterne har med deres *Regesta Regum Scottorum*, hvis første bind udkom i 1960 ved samme udgiver, valgt en mindre omfattende løsning, idet udgaven begrænser sig til de af kongerne udstedte breve; breve til kongerne og hele den private brevmasse, først og fremmest kirkens, er udeladt. Titlen kunne befordre den opfattelse, at her skulle være tale om udtog, men alle tekster bringes in extenso og med det fornødne kritiske apparat. I en mere end hundrede sider lang indledning gives en udmærket redegørelse for William's lange regeringstid med hovedvægten lagt på de aspekter, som særlig træder frem i udgavens kilder, en behandling af regering, retsvæsen og administration – i fortsættelse af den tilsvarende for den forudgående periode i bd. I – samt en diplomatarisk analyse af materialet. Når hertil føjes, at udgaven foruden person- og stednavneregister har et glimrende sagregister, kan der ikke være tvivl om, at man her er ved at tilvejebringe et hjælpemiddel, som i høj grad må lette og stimulere udforskningen af skotsk middelalderhistorie.

NIELS LUND

Anglo-Scottish Relations 1174–1328. Some Selected Documents, edited and translated by E. L. G. STONES. Oxford Medieval Texts. Clarendon Press: Oxford University Press, 1970. lvi, 380 s. 1 pl. £ 4.00.

Man må dybt beklage, at en så fremragende serie som Nelson's *Medieval Texts*, hvori denne udgave kom første gang i 1965, har måttet gå ind, men kan dog samtidig trøste sig ved, at Oxford har overtaget boet og holder serien ved lige. Disse kildeudgaver med sideløbende oversættelse er meget nyttige i universitetsundervisningen, og behovet for dem bliver ikke mindre, efterhånden som forventningerne til de studerendes vilje og evne til at læse latin må stemmes lavere og lavere.

Forholdet mellem England og Skotland var middelalderen igennem sjældent synderlig hjerteligt, og langt op i nyere tid har det givet anledning til hidsig, nationalistisk bestemt debat. Professor Stones har med dette udvalg af kilder, der tidligere har foreligget meget spredt og i udgaver af forskelligste kvalitet,

villet bidrage til at dreje diskussionen i mere frugtbar retning, bort fra de gølge juridiske spidsfindigheder til en betragtning af det faktiske forhold mellem de to lande. Ved sin fremkomst blev udvalget af kyndigere anmeldere betegnet som i alt væsentligt repræsentativt, men det er klart, at det er betinget af, hvad udgiveren anser for hovedlinjerne i udviklingen. Med sin grundige introduktion, der både behandler den historiske baggrund og hele kildeoverleveringen, er udgaven et fortrinligt udgangspunkt for studier i emnet, den synes som skabt til at danne grundlag for afløsningsopgaver eller et speciale.

NIELS LUND

AHASVER VON BRANDT: *Der Stralsunder Friede. Verhandlungsablauf und Vertragswerk 1369-1376*, *Hansische Geschichtsblätter* 88. Jahrgang Teil I, s. 123-147. Köln, Wien, Böhlau Verlag, 1970.

KARL H. SCHWEBEL: *Der Stralsunder Friede (1370) im Spiegel der historischen Litteratur. Jahrbuch der Wittheit zu Bremen, Band XIV*. Bremen, Verlag Friedrich Röver, 1970. 232 s.

At Stralsundfredens 600-års dag tillige er 100-års jubilæum for *Hansischer Geschichtsverein* markerer symbolsk, hvilken betydning hansehistorisk interesserede har tillagt denne begivenhed frem for nogen i hanseforbundets historie. Foreningens fortjenester af forskningsområdet er velkendte, *Hanserezepte*, *Hansisches Urkundenbuch*, *Hansische Geschichtsblätter* og *Quellen und Darstellungen zur hansischen Geschichte*, for blot at nævne de vigtigste.

For de hundrede år siden havde en regional historisk bevidsthed høje forestillinger om Stralsundfreden, den politisk-militære sejr over Valdemar Atterdag, erhvervelsen af et omfattende og navnlig fælles privilegium for byernes handel i Norden – det var hansehistoriens kulmination. Med forbundet i Köln 1367 forud for den sejrige (anden) krig mod Valdemar Atterdag var der for denne generation tillige kommet fasthed i opfattelsen af, hvad der i middelalderens nordeuropæiske økonomi og politik var hanse og ikke-hanse.

Foreningens virksomhed i hundrede år har på mangfoldige måder bidraget til differentiering af disse grundlæggende begreber. Med den vældigt forøgede viden, der i dag står til rådighed inden for hansehistorien, bliver det mindre rimeligt eller nødvendigt at arbejde med så faste størrelser som dengang – men karakteristisk nok har de hundrede år ikke bragt en fyldestgørende detailundersøgelse af Stralsundfreden. På denne baggrund er det, at Ahasver von Brandts studie gælder traktatværkets tilblivelse mere end det privilegiumsmæssige indhold der så ofte har været placeret i hansehistoriens lange perspektiv. Det er stadig en gåde, hvorledes kong Valdemar og det danske rigsråd i deres afsondrethed fra hinanden – men tilsyneladende med trådløse forbindelser mellem de enkelte skaktræk – kunne gennemføre, blot i diplomatisk og forhandlingsteknisk forstand, at udhule den hanseatiske sejr til den grad som det blev tilfældet. Von Brandt bidrager til gådens opklaring ved at følge disse to-sporede forhandlinger i enkeltheder og overveje hansestædernes egen interesse i at gå frem således over for den konge, hvis stærke side ikke var ordholdenhed.

Von Brandt viser, at stæderne var sig bevidst som et i hvert fald foreløbigt mål, at de måtte sikre sig de danske rigsråders absolutte forpligtelse på for-